

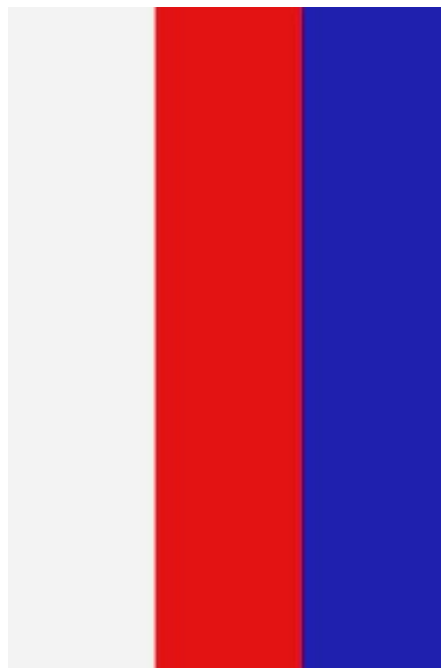

PRACOVNÍ LIST

Správné pořadí státních barev

Jen málokterý státní symbol České republiky vzbuzuje takovou nejistotu, jako správné řazení státních barev. Těmi jsou bílá, červená, modrá v uvedeném pořadí. Co to znamená v praxi, jaké je správné horizontální a vertikální řazení a k čemu státní barvy můžeme použít?

Spolu se státní vlakou jsou státní barvy symbolem, který mohou občané podle platného zákona užívat v nejširší míře. Oproti státní vlajce se však státní barvy užívají zejména k dekorativním účelům. Je škoda, že bílo-červeno-modrou trikoloru nevidíme v Česku mnohem častěji.

Při oficiálních příležitostech najdeme státní barvy na stuhách pamětních věnců pokládaných prezidentem republiky a dalšími ústavními činiteli k pomníkům a památníkům.

Stužka ve formě trikolory, která zachovává tradiční posloupnost barev, náleží k oblíbeným prostředkům, jímž občané ve vypjatých historických chvílích vyjadřují svou sounáležitost k národu a státnosti, nebo naopak odpor k aktuální politické situaci. Stužky ve státních barvách nosili lidé na oblečení během březnové okupace Československa v roce 1939, slavili jimi osvobození po válečných útrapách v roce 1945, vyjadřovali nesouhlas s okupací v roce 1968, objevily se také v listopadových dnech roku 1989 a staly se jedním ze symbolů přechodu Československa k demokracii.

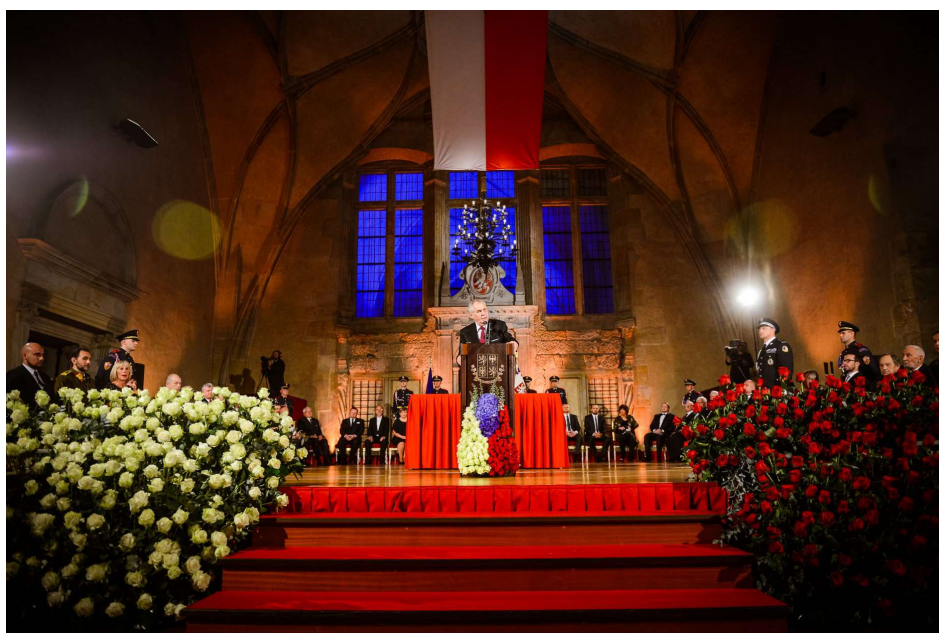

Vzpomeňme na historické úspěchy našich sportovců na olympiádách a světových šampionátech, nejeden sportovní fanoušek si státními barvami pomalovával tváře při sledování důležitých zápasů české sportovní reprezentace.

Užívány jsou též k označení státního majetku. V trikolóře byly v minulosti vyvedeny tyče s cedulemi označující státní hranici Československa, bílo-červené jsou i dnes hraniční kameny. Na Pražském hradě se státní barvy uplatňují i v květinové výzdobě při významných příležitostech (například při oslavách státního svátku).

28.10.2018:

28.10.2019:

Oficiální české barvy nacházejí uplatnění na stuhách státních vyznamenání České republiky. Původní bílá a červená barva přísluší Řádu Bílého lva, zřízenému 7. prosince 1922, který byl inspirován Českým šlechtickým křížem rakouského císaře Františka I. z roku 1814. Spojení těchto barev s řádem přetrvalo přes několik úprav jeho podoby až do té současné z roku 1994.

Klenoty I. třídy a barvy velkostuhy nejvyššího československého a českého státního vyznamenání:

Bílá a červená barva našly uplatnění i na stuze *pamětní medaile*, kterou vydala Kancelář prezidenta republiky v roce 2022 *ke 100. výročí vzniku Řádu Bílého lva*. Rozvržení stuhy vychází z řádu, barevně odkazuje na Český šlechtický kříž:

Bílá, červená a modrá se vážou k mladšímu Řádu Tomáše Garrigua Masaryka z 2. října 1990, i jeho současná varianta z roku 1994 tyto barvy užívá. Česká trikolóra je také součástí náprsní průvlečné stuhy Medaile Za hrdinství.

Velkostuha a hvězda I. třídy Řádu Tomáše Garrigua Masaryka:

Insignie Medaile Za hrdinství vystavená ve fotografické **Galerii HRDINŮ**. Ta byla zřízena v roce 2019 v reprezentačních prostorách Pražského hradu z rozhodnutí prezidenta republiky M. Zemana. Připomíná hrdiny, kteří s nasazením vlastního života bojovali za svobodu naší země, zachránili lidské životy či prokázali jiné hrdinství, a byli za ně oceněni Medailí Za hrdinství:

Podle pravidel heraldiky se oficiální barvy odvozují od znaku tak, že nejvýznamnější z nich odpovídá barvě erbovního znamení a druhá barvě štítu, přičemž žlutá nahrazuje zlatou a bílá stříbrnou barvu. V českém případě šlo od roku 1253 o bílou a červenou barvu (stříbrný český lev na červeném poli). V 15. století se tyto barvy prosadily na bílo-červených šňůrách připevňujících pečeť k listinám, vydaným z moci českého krále. Pokud ovšem český panovník nosil hierarchicky vyšší titul římského krále nebo císaře, dostávaly přednost říšské barvy černá a žlutá (černý římský orel na žlutém štítě). Například pro šňůry listin uherských králů se užívaly zelená s červenou, zelená vycházela z barvy trojvrší v uherském znaku s patriarším křížem.

Český lev (ve stříbrném provedení) z kartuše umístěné v Trůnním sále Pražského hradu:

Pečeť Zikmunda Lucemburského (1368-1437) jako krále českého:

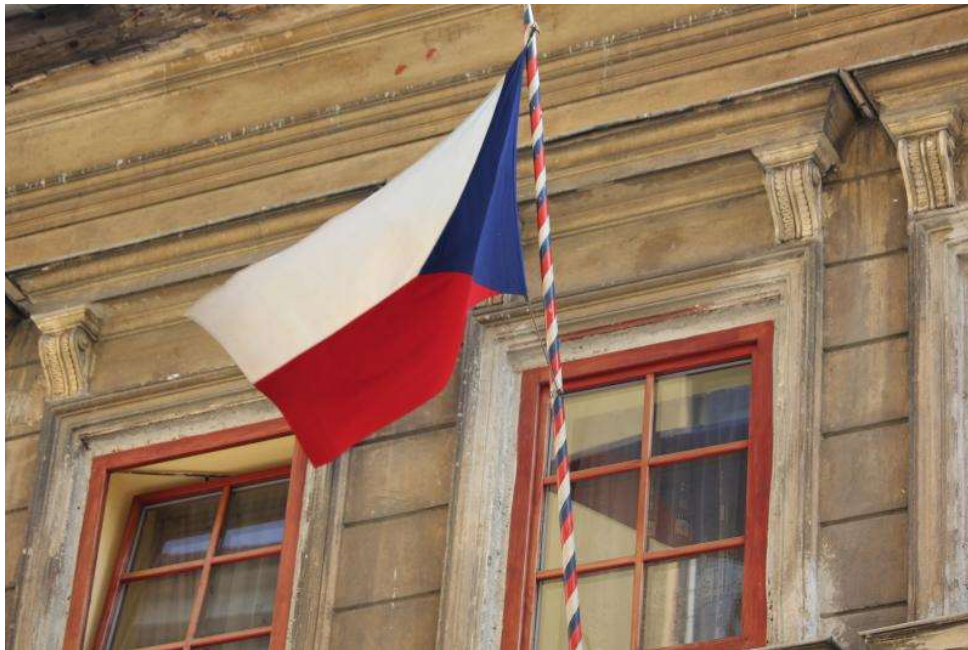

Pečeť Zikmunda Lucemburského (1368-1437) jako krále uherského:

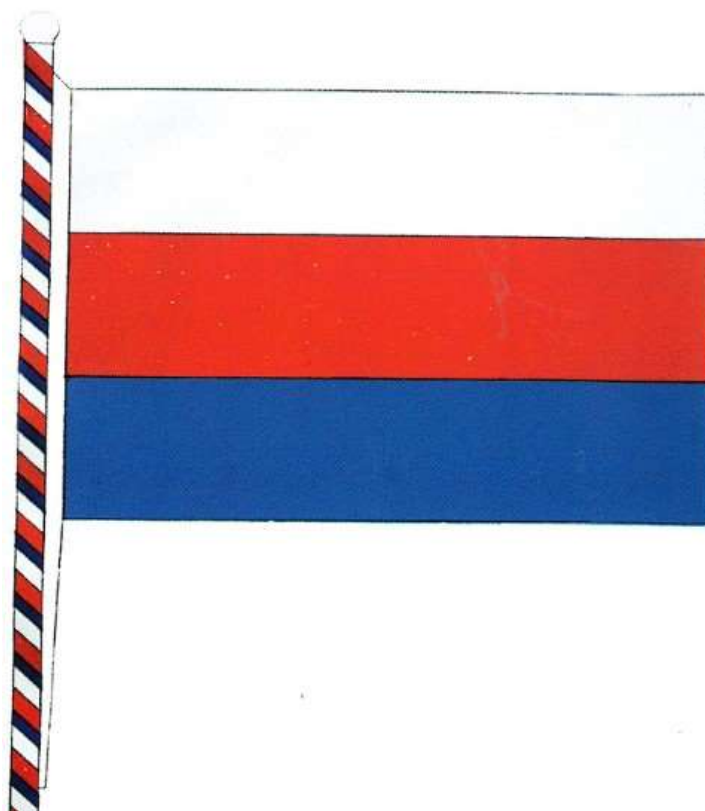

Československá republika v roce 1918 převzala barvy bílou a červenou, ale v praxi, např. při označování státního majetku a svrchovanosti na hranicích barevnými pruhy, vadilo, že stejné barvy mají sousední Rakousko i Polsko. Řešení přineslo připojení třetí barvy, jednoznačně akceptované modré. Ta spolu s tradiční dvojicí vytvářela tzv. slovanskou trikoloru, zakazovanou rakouskými úřady během první světové války.

Stejně barvy charakterizovaly i vlajky nejdůležitějších spojenců, Francie, Velké Británie, USA a předbolševického Ruska. Modrou navíc obsahovaly zemské znaky Moravy, Slovenska i Podkarpatské Rusi. Nové státní barvy právně zakotvila 29. února 1920 ústava; na poslední chvíli se tehdy pozměňovacím návrhem skupiny poslanců (byl mezi nimi i básník Viktor Dyk) upravilo jejich pořadí na bílá-červená-modrá, aby nedošlo k rozdělení původní dvojice. Pokud se státní barvy uplatnily několikanásobně, např. na vlajkových stožárech, měla být z estetických důvodů šířka modrých pruhů jen poloviční.

Prvorepublikový stožár s vyvěšenou vlajkou protektorátu Čechy a Morava (1939-1945), což byla de facto československá trikolóra:

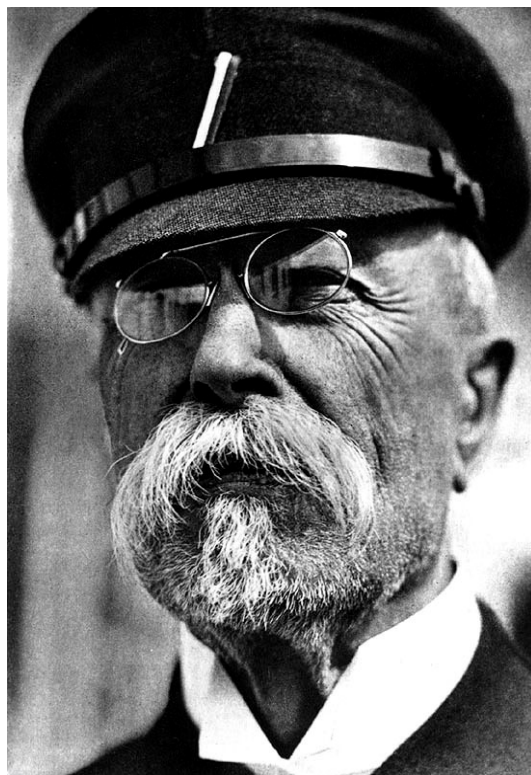

Tradiční bílá a červená barva se odrazila na vzezření nejen vojenských, ale i spolkových, např. sokolských praporů.

Prapor věnovaný Sokolu prezidentem T. G. Masarykem, lic:

Prezident T. G. Masaryk s čepicí ozdobenou tradičními českými barvami, bílou a červenou:

Prapor věnovaný Sokolu prezidentem E. Benešem (rub, tedy převrácené pořadí barev):

Obě barvy se hojně používaly na spontánně pořizovaných legionářských a československých vojenských praporech. Všechny tři státní barvy se objevily na vyšívaných předpisových vojenských praporech, praporcích, standartách a korouhvích československých vojenských jednotek od roku 1925. I na současných bojových praporech lze státní barvy spatřit v plaménkách lemujících okraje. Stejně tak na vlajce prezidenta republiky a standartě prezidenta republiky užívané Hradní stráží.

Ukážete na fotografii další využití státních barev České republiky ve spojení s Hradní stráží?

Pozor na záměnu českých státních barev s jinými trikolorami.

Stuha s medailí starosty města ve Slovenské republice (bílo-modro-červená kombinace):

Dokument, jehož pečetění je použita stužka v barvách Srbské republiky, červené-modré-bílé:

Braniborská brána nasvícená v roce 2015 v barvách Francie, modré-bílé-červené:

Budova univerzity ve Spojených arabských emirátech nasvícená v roce 2024 v barvách Ruské federace (bílá-modrá-červená):

Občas se spletou i čestí ústavní činitelé. Zařadíte správně trikolory?

